

1706.

1. Bodinus, Henricus: Dissertatio inang. juridica, sistens
quaestiones aliquot practicas circa jus Saxonum Hallesie.
2. Cusarius, Christophorus: De t. Pauli apostoli Romana ciuitate
3. ^{1^{te}} Genser, Linnæ Petrus: De iuramento etc. 2 Aufl. 1706: 1740
4. Genser, Linnæ Petrus: De repetita sic
5. Goetsche, Andreas: De vinculo matrimonii, ab legum affinitatis
largi, vel conato
6. ^{1^{te}} Guntlingius, Nic. Hieronymus: De statu rei publicae Germa-
nicæ sub Carolo I, Franciscæ Orientalis regis. 3 Aufl. 1706,
1730: 1741
6. ^{2^{te}} Guntling, Nic. Hieronymus: Akademische Abhandlung von der jetzigen
des Teutonen Reichs unter der Regierung Carolo I. Nachr. und
Veränder.
7. 6. ^{2^{te}} Guntlingius, Nic. Hieronymus: Status naturalis Hobbesii
in corpore jur. civ. Defensor et defensoribus. 2 Aufl.
7. ^{2^{te}} Guntlingius, Nic. Hieronymus: Communitas s. status naturalis Hobbesii in corpore iurisdictionis
Defensor et defensoribus.
8. Guntlingius, Nic. Hieron: Schœdasma de jure appignoratit.
Hobbesii sec. j. gentium et Naturæ. 1741

8^a Luthenig, Joh. Petr. Director: Formulare Hallensium ex
Friedericiana, cum fascis academicae, annua commutatione,
de manibus suis exponeret, dicit.

9^a Luthenig, Joh. Petrus: Formularem Brandenburgici Ducatus,
repperit. Invenitque. 2 Exempl.

10. Luthenig, Joh. Petrus: Fura valetudinarii militum
emeritum {der invaliden Häuser}.

),
lion,

tus,

7763.

Q. D. B. V.

STATVS NAT-
VRALIS HOBBSII
IN CORPORE IVR. CIV.

DEFENSVS ET DEFENDENDVS,

Occasione L. 5. de Inst. § 1.

Quem

IN REGIA ACADEMIA FRIDERICIANA
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO VVILHELMO,

PRINCIPE BORVSSIÆ, MARCHIONE BRANDENB.

DVCATVS MAGDEB. GVBERNAT. &c. &c.

PRAESIDE

NICOLAO HIERONYMO

GVNDLINGIO,

I.V.D.&P.P.

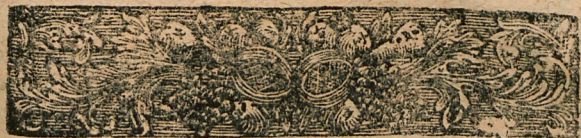
ad d. V. Maii A M DCC VI. H. L. Q. G.

Publico Eryditorum examini subiiciet

GEORGIVS CAROLVS Goldamer

a Kirchensittenbach.

HALÆ, Typis CHRISTOPH. ANDREÆ ZEITLERI, Acad. Typ.

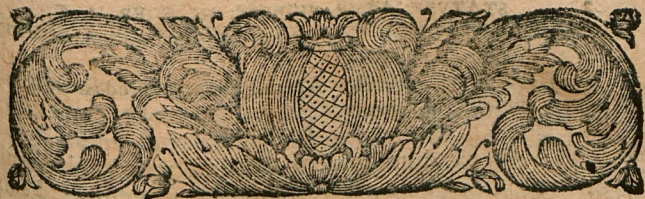
Præfatio ad Lectorem.

Secine, ais, defenditis Hobbesium, illam damnatam animam, & impostorem, quo peiorem non vidit ætas nostra; defenditis e Corpore Iuris ciuilib, illo legum bonarum sacario, ne auctoritas tam exosi hominis euilescat? Ita est, Lector suauissime. Defendimus vbi defendi potest, tuemur statum naturalem scaterc turbis atque bellis: in quo Hobbesius nec errauit, nec errasse deprehenditur. Allegauimus tibi in ipsa dissertatione Theologum, ICtos, & potuissimus quoque producere Medicum in Batavis clarissimum Velthuysium illum, qui de principiis iusti atque decori iam multis abhinc annis eius tutelam cum laude suscepit, si necessarium existimassemus, medicam applicare vulnerato multorum calumniis malum. Et hæc inueterata & præiudicata apud plures opinio, omnia habere mali speciem in illorum scriptis, qui in quibusdam extravagati, errorum ac lapsionum fluctibus abducuntur. Hallucinati sunt Grotius, Pufendorffius, hallucinati etiam alii, & paullo se mouerunt extra numerum atque ordinem: & defenduntur tamen recte, vbi nec flexerunt vias, nec titubarunt. Erant iuris nostri Interpretes maximam partem gentiles, & adoptarunt sane multa, quæ illi, qui Christo nomen dederunt non probant; & eorum tamen patrocinium non inique suscipitur in aliis, vbi rationis recte

PRÆFATIO.

rectæ reliquæ eos nequaquam fefellerunt. Itaque carpat Hobbesium sancta multitudo, discerpaturque ad lubitum, ubi ad castra iniuste contradicentium se recepit: accommodabimus etiam nos inimicas manus, præstituri auxilium, nisi sola iam sit adeo pollens, ut nostra ope carere possit tuto. Quis enim nisi infans probet ultima in Leuiathane? Defendit in multis eum Pufendorffius, eiusque demonstrationes non infeliciter est secutus. In iis quæ religioni periculum minantur, iuste deseruit, consutavitque in doctissimo tractatu de *Habitu Religionis Christianæ ad vitam civilem*. Adscribam Io. Nicolai Hertii, Icti Giessensis laude nostra maioris locum, quem vides in præfatione libris Pufendorffii de iure naturæ & gentium recens præfixa: *Neque tamen spreuit, inquit, Scriptorem acutum, & in demonstrandi arte, quam à Mathematicis petitam ad res morales transtulit, fere incomparabilem: imitatus hac in parte apes, quæ e floribus venenatis mel sugunt, & in fauos suos recondunt. Quamquam id æmulis aut inimicis occasionem calumniandi non unam dederit, quasi & in libris hisce venenati quidpiam lateret.* Calumnias vero iniquas multorum curamus scilicet, imitaturi hac ratione Pufendorffium, Hertiumque, sub quorum umbone nobis promittimus tuta omnia, licet micantes gladii extra nos cieant turbas in nobis nullus est tumultus. Adest potius quies, adest tranquillitas, nosque velut e specula aliorum immodesta, ut diximus, molimina prospicimus secure. Tibi Lector vouemus bonam mentem, & exoptamus pacem, ne dum quaesiuimus eam, exoriatur ius omnium in omnia, tuque impliceris bello, quod magnopere deprecamur.

Vale, & nobis impertire fauorem nunquam desiste.

Status Naturalis Hobbessii in Corpore I. C. defensus & defendendus.

§. I.

Vi de lure naturæ aliquid memoria prodiderunt, plerumque duobus erroribus videntur seducti. Vno quod extra hominis naturam vagati persuaserint sibi, Deum a mortalibus id exegisse, quod omnia animalia docuit (a) natura, vel quod cum eius sanctitate & iustitia (b) conuenit, vel quod communis gentium, aut humani generis consensus (c) rectum iudicauit, vel quod Adamo in statu integro præceptum (d), vel Noacho (e) peculiariter fuit iniunctum, vel denique quod ordo naturæ faciendum omnibus ostendit.

Duo circa
Ius Naturæ
Doctrinæ
Errores.

Primus.

- a) Fuit hæc ICtis Stoicis olim propria opinio; & sæpe a recentioribus defensa acriter; licet Aristotelis placita in aliis sectarentur. Hodie fere liberati ab his contentionebus viuimus.
- b) Scholastici eam ægre hodieque dimittunt, distinguentes subtiliter, abstrahentes, & nescientes sæpe quid ipsi loquantur, sentiunt.

c) Noti sunt Aristotelis & sequacium sermones.

A

d) Valen-

2 **STATVS NATVR. HOBBS. IN CORP. I. C.**

d) Valentinus Alberti in Compendio iuris naturæ orthodoxo ad hunc potissimum respexit.

e) Io. Seldenus Grotii æmulus Noachi præcepta produxit, in quibus multa sunt non naturalia.

§. II.

Secundus,

Altero, dum quidem aliqui ex rationali hominis natura id quidquid est viderunt deducendum, sed eam tamen non nisi secundum Oratores; Philosophos, Poetas sunt speculati. Neque enim quid ipsa esset, qualibusque ageretur hodie affectibus, ostenderunt; Sed quid Cicero de ea, quid Stoici, Epicurus, quid Seneca, aut alii verbis ingenium potius ac adulationem, quam veritatem exprimentibus edixere [f].

f) Debemus hanc observationem partim acutissimo Thomasio nostro in fundamentis iuris naturæ ea ratione philosophanti, partim etiam ipsi Hobbesio, cuius verba in Dedicatione ad Devoniz Comitem adscribam: *Nunc quod bellum, inquit, gladius vel calamitas perpetuum est, quod non sit iuris & legum maior scientia hodie, quam olim: quod sententiis Philosophorum viraque patrum ius ratur: quod alii laudent, alii vituperent eandem actionem: quod idem nunc probet, quæ alio tempore damnat, & sua facta in aliis aliter æstimet: signa manifestissima sunt, nihil profuisse ad scientiam veritatis quæ hætenus scripta sunt a Philosophis moralibus, placuisse vero, non illuminando animum, sed venusta & secunda affectibus oratione, opiniones temere receptas confirmando. An Grotium huc referas atque Pufendorfium?*

§. III.

Antiquæ con-
trouersie de
Principio I.
N. sunt resu-
scitandæ.

Circa priores etsi multa forent monenda, nolimus tamen apponere legentibus crambem bis coctam; nec operæ pretium credimus luctari cum laruis, aut refellere eorum opiniones, quas maximam partem sepeliuit tempus, quæque nonnisi ab illis, qui pro absentibus iure habentur, amplius defenduntur.

§. IV.

DEFENSVS ET DEFENDENDVS.

§. IV.

Cum Grotius & Pufendorffio nobis agendum est; non tamen adeo acerbè; licet Hobbesium omnium re-
ctissime hic incessisse existimemus. Neque enim toto
coelo a se inuicem dissentiant hi Triumviri. Idem
quod Hobbesius sibi principium elegit, illi similibus re-
gressibus sibi proposuerunt. Pacem Grotius & Pu-
fendorffius volunt, & tranquillitatem, sed vult etiam
Hobbesius (g), licet exosus omnibus sit, licet nouus vbi-
que, paradoxus, inquietus, ac turbulentus habeatur.

Grotius, Puf-
endorffius &
Hobbesius i-
dem Iuris
naturæ Prin-
cipium ha-
bent.

g) Recte & pererudite vir illustris Corceius de Principiis nat. vnica
& adequat. quæst. I. §. 2. indicauit, Hobbesium, Grotium &
Cumberlandum, addo nec Pufendorffium sibi inuicem repugnare
sed causas solum diuersas asserre, seu vt in scholis loquimur, me-
dios terminos distinctos, ad id quod sibi omnes proposuerunt,
propugnandum.

§. V.

Quod exinde videtur prouenisse, quod bello mu-
tuoque metu homines ad illam sanctissimam quietem
volut perducere, de statu naturali hostili, armis infesto
permulta tradens (h). Id vero eruditius intra vallum
& mœnia constitutis tantum incussit terrorem, vt omnia
portare secum tutius existimauerint, & euitare con-
stituerint bellicosum auctorem, quam expectare arma
sibi inferenda: in hoc falsi, quod fuga sibi consulant,
antequam classicum canatur, & pedibus salutem quærant,
antequam spectra terrentia eos insequantur.

Odium Hy-
pothesos
Hobbesianæ
unde?

h) Hobbesius vir acutus & Mathematicas demonstrationes in morali
Philosophia secutus, hunc videtur habuisse scopum. Vidit ille
tumultus sub Caroli I. Regimine in patria sua exortos, indoluit-
que. Deprehendit, eos propterea tantam stragem iactulisse illu-
stri genti, quod commune imperii vinculum sperneret, variis-
que dissensionibus agitata naturalem libertatem affectaret, sibi

pericu-

periculosam, & certissimum exitum allaturam. Igitur demonstrare annis est euidenter, non fortius grassanti huic morbo remedium posse opponi, quam si ostendatur, statum naturalem esse hostilem & bellicosum, nec emergere ex illa infelici conditione posse suos Anglos, nisi naturali libertati repudium mitterent, & sub vniuersæ maxime Principis imperio salutem quærent.

§. VI.

An homo sit
conditus ad
pacem.

An in illa
persisterit?

Hobbesius
negat extra
imperium
dari tranquillitatem.

Sed ita tamen sunt ratiocinati. Ad Stoicos illi se receperunt, ad Ciceronem & Senecam, qui homines non prout sunt, sed prout volebant, alienis coloribus depingere, quasi extra imperium & statum civilem inueniatur quis, stabilis societatis amor, firma tranquillitas, pax solida. Nec abnuo, ita nos debuisse esse comparatos; ad pacem concedo nos esse conditos, sed hoc quæritur an in illo amore subsisterint homines? Reuelatio clare originem turbarum ostendit; ratio & experientia comprobant, nos ab illa suauitate & harmonia recessisse, licet causam ignoret, & circumstantias non videat. (i) Illi ergo societatis commoda ante oculos ponere, quæ morborum impetus arceat, quæ senectuti adminicula præbeat, solatia contra dolores suppeditet, illi verborum phaleras excogitare, & in veterum libris quærere occipiebant; non animaduertentes, nihil horum omnium ab Hobbesio negari, nisi primum, quando extra imperium adeo suaves ac bonos mortales somniant, vt status integer rediisse potius videatur, non superuenisse corruptus, vbi auaritia, ambitio, voluptas affectuum reliquorum irritamenta ac fomenta regnant, non solatium, sed vis, non beneficium, sed cupiditas; non quies, sed suspicio; non pax sed bellum; non adiumenta communia, sed communia detrimenta & arma.

i) Stoici

i) Stoici fato adscripserunt, & ut Seneca in Oedipo: *fati ista culpa* est fere de omnibus vitæ humanæ actionibus dixerunt. Manilius Poeta sideribus illos effectus imputavit Lib. IV. Astronomic.

- - - *Fuerit aliter amore*

Et pontum tranare potest, & vertere Troiam;

Alterius fors est, scribendus legibus apta:

Ecce patrem nati perimunt, natosque parentes,

Mutuaque armati cecunt in vulnera fratres:

Non nostrum hoc bellum est, coguntur tanta mouere

Inque suas ferri pœnas lacerandaque membra.

Hoc quoque fatale est, sic ipsum expendere fatum.

Plato materiæ attribuit omnes irregulares motus.

§. VII.

Ego vero ex te, qui sanus es & rectus, iustissime quaero, an magis culpandus sit, qui ideas sibi proponit nuspian existentes, quam forte in Platonis cerebro, aut Republica solis, quam Campanella extruxit, aut Vtopia illa, quam Thomas Morus descripsit; volo dicere, qui homines forma adeo egregia, adeo sana ac ordinata exprimit, ut plus sibi utilitatis, quam noxæ dare velint. Annon enim hoc est contra sensum proprium ac experientiam loqui? Ego eorum methodum probo, qui illos prout inveniuntur in his terris ad viuum delineant, peruersos, insultandi cupidos, suspicaces, ius omnium in omnia necessario affectantes, nisi vinculo quodam imperii reprimantur, & de iure suo, quod sibi videntur habere, cum actionum suarum iudices sunt, & sine superiore vagantur, ipsi recedant.

Homines
considerandi
prout sunt
non prout
ab aliis
scribuntur.

§. VIII.

Age igitur consideremus hanc (!) turbam, ut pateant Philosophorum quorundam phaleræ, viscera, & quod intus est prodeat; ne amplius imaginaries species nobis obtrudant Philosophi, qualiter plerumque loqui amant, quam res ipsa est. Videntur illi veterem Stoicorum

corum morem imitari, qui ne communes cum vulgo doctrinas haberent, cum populo vlla ex parte consentirent, singularia semper placita excogitarunt, dolorem malum, voluptatem bonum dicere veriti, soli sapientiam, soli ingenium, soli iudicium affectantes, ceteris ad fungos ablegatis, pepone solum pro corde, reli&to.

1) Intelligimus homines in genere.

§. IX.

Homo non
fertur natura
seu per se ad
societatem:
sed propter
aliud.

Quod sane rectius fieri vix poterit, quam si accurate examinemus, quomodo homo aptus natus sit ad societatem, in quo nisi me animus fallat, cardo controuersia potissimum vertitur & Puffendorffius maximum praesidium collocauit. Vnde notari ante omnia meretur, Hobbesium haudquaquam repugnare, hominem sine homine perpetuo esse non posse, Optime is comprehendit linguam nobis inutilem, rationem non rationem fore, si in solitudine vita agenda esset, molestiamque intolerabilem sic futuram, etiamsi infinita voluptatum abundantia nos circumflueret, aut quod Poetae de Psyche sua fingunt, spirituum amplissima multitudo seruitia sua exhiberet. Hoc potius ille negat, hominem esse aptum natura ad societatem stabilem firman, diuturnam ineundam. Appetimus societates, sed appetimus multa ad quae sumus inepti. Qui ambitionis stimulis agitantur, feruntur & incitantur vt sint cum aliis vna, sed cum sunt, res novas moliri incipiunt, dominationem affectant, incongrui, sui aestimatores, molesti, intolerabiles aliis. Qui cupidine habendi distinentur, quarunt homines, affectant socios; Sed cum habent decipiunt, fallunt, & quantum in se est, perdunt, vt soli habeant, tristes ac inuidi, cum simili felicitate alios florere experiuntur, morituri si a scopo sibi pra-

præfixo repellantur, multosque in communione fortunæ bonorumque tolerare cogantur. Qui voluptatis illecebris ducuntur, magis quidem idonei videntur, ad amicitias concatenandas, sed videntur solum. Delectationes suas quærunt, non reliquorum, pleni rimarum sunt hac atque illac perfluunt, & quod ceteri peruersitate sua malum; hi imprudentia sua conciliant, recessuri statim ab vnione, quam contraxerunt, si irritamenta, quibus plecti sunt deficiant, nec olla ferueat, aut Bacchus defit, aut Ceres, aut Venus(m).

m) Confer. Hobbes. de Cive Cap. I. §. II. & nota ad illum prima.

§. X.

Ergo recte Hobbesius, non socios inquit §. 2. sed ab illis honore vel commodo affici natura quærimus. Declaratur primo per exempla specialius. Hæc primario, illos secundario appetimus. Quod specialius multo declarari potest, vt ipse etiam declarauit. Si coeunt commercii causa, vnusquisque non socium, sed rem suam quærit: stultusque habetur, etiam secundum iuris Romani principia, qui contentus damno reliquis lucrum reliquit; nec sine ratione dubites, an sit aliqua societas, in qua bonum, quod quisque adpropriare sibi proposuit, vni decernatur, egentibus ceteris, aut quod sperauerunt, amittentibus. Qui in collegio viuunt, factionem potius quærunt, quam beneuolentiam, suspicio adest, non amor, mutuus metus magis, quam amorum coniunctio, iniuria, sæpe discordia, pax vera & stabilis numquam. Si animi & hilaritatis causa: risus pro fine est; risus autem excitatur potissimum, si alienæ turpitudines detegantur, alii contemnuntur atque traducantur diſterii. Confabulatio perpetua Satyra est, & cum lufibus intenti sunt infantes innocuis; lufus adulterorum omni.

omnium maxime noxii sunt: absentes lacerantur: adeo vt non absurdum fuerit consilium eius, qui nouissimus ex scena confabulantium exire solebat, quia rarius accidit, (accidit tamen aliquando) vt præsentium fama in periculum adducatur, iisque infirmitates, cum adsunt & audiunt, exprobreantur. Vbi præsentia cessant, ad præterita deuoluuntur, iisque præsentium memoria reuinditur. Narrantur igitur mira: despiciuntur vulgaria: expetuntur portenta. Itur cum studio per orbis terrarum partes. Excutitur Africa, si noui aliquid apportet; vagantur per Europæ fines; si illa deficiat, Asia in subsidium aduocatur, & si hæc sit exhausta, America perorandi occasio est. Est enim hoc insitum hominibus, vt quotidiana despiciant, & si non habeant, stupenda fingant, & mentiantur. Eadem hic omnium conditio est; mira rustici, mira mercatores, mira Physici, Mathematici, mira Docti omnes tere ostenta loquuntur, vt facunda oratio sit, ceterorumque oculi & aures ad se conuertantur. Plerique magistri haberi volunt, ac extraordinaria proferre student. Dic te dissentire, & excitabis crabrones; fac alium maiorem sectam habere, & saxa volabunt, & ignes, & faces, furor arma ministrabit: ita vt nisi contra experientiæ torrentem niti velis, affirmare necessum habeas cum Hobbesio, congressus omnes spontaneos, vel egestate mutua conciliari, vel captanda gloria. Vnde referre student congregientes, vel commodum aliquod, vel illud *ἰδομένην*, existimationem & honorem apud socios. (n)

n) Hobbes, loc. cit.

§. XI.

Secundo per
rationes,

Quod si magis abstracte id, quod diximus demon-
stran-

strandum foret, ex definitionibus voluntatis, boni honoris, utilis fieri posset. Etenim societates voluntarie contrahimus. Quod voluntarie appetimus, propter bonum appetimus. Omne autem bonum vel ad corporis organa pertinet, vel ad animi voluptatem. Hæc gloria est, & quidquid gloriæ affine videtur: illud sensus respicit, & quidquid ad sensuale bonum conducit, quod communi commodorum nomine complecti potes. Unde relinquitur, non esse nec fuisse societatem, quæ sociorum-amore, non autem gloriæ, seu utilitatis studio inita fuerit vel ineatur(o).

o) Hobbes loc. cit

§. XII.

Merito itaque ridemus Peripateticos, qui quod Magister Aristoteles hominem *φύσει ζῶον πολιτικόν* dixit, id statim, quod pueri in faba non inveniunt, reperere, hominem non ferri solum natura ad societatem, sed etiam ad ciuitatem coeundam, ac rapinam aliter, ac piscis, ut natet, aut avis, ut volet, aut lapis, ut deorsum descendat, aut quercus, ut glandes ferat. Potuissent illi, si volupe fuisset alio modo defendere Stagiritam, si mortalibus eam inesse aptitudinem affirmassent ad societatem ciuilem amplectendam, qualis in equo cernitur, ad gressus superbos glomerandos, vel in psittaco, ut voces articulatas emittat: aut in agro, ut frumenti copiam ferat; sed ita cum Hobbesio easdem ut credo tibi as inflassent; ita hominem per disciplinam & ex urgenti necessitate eiusmodi animal fieri statuissem, non natura, aut intestino quodam instinctu, quem experientia vitæ magistra confutauit, & adhuc quotidie confutat (p).

p) Evolve Pufendorff, lib. VII. cap. I. de I. N. & G.

B

§. XIII.

Aristoteles
cum suis
confutatur.

§. XIII.

Cur incant-
plerique so-
cietatem.

Dominari enim cupimus, aut lucrari non nihil, mutuam opem conferre numquam: quia in seruitutis aliorum maiorem commoditatem speramus. Quoties vero imperare repugnantibus, aut decipere eos, cum quibus vivimus, audemus, toties armorum strepitus exoritur, & ut exoritur, rebus ita dispositis, est necessarium. Communis benevolentia frustra expectatur, ubi ambitionis igniculi, propriæque utilitatis stimuli vrgent, suavisque somni loco reputari debet diuturna multorum hominum coniunctio, ubi gloriatio fundamentum est, aut commodum, paucos in sui communionem admittens, siue potius nullos, quia quod omnibus adest, nulli adest, quoties de præcellentia laborari constat, qua florere omnes expetunt sui honoris, suæque utilitatis cum eminentia coniunctæ flagrantissimi. Quamobrem aliis remediis ad illam diffidentiam abolendam opus est, quam quæ a natura suppeditantur. Eiusmodi fœdus si durare, & diem debeat ferre, nouo glutine conciliandum videtur, ut metus cesser, iique quos natura per cupiditates ipsorum disiunxit, in magnum, & a periculis alienum corpus compingatur. Imperium, omnium aptissimum ad eum finem obtinendum videtur: sed sumi illud debet, non rapi: Sumi cum iure suo cedunt, quibus præcipere aliquid intendis, cum in te illud transferunt, quod habent proprii, cum non resistunt, cum seipsos priuare illa libertate volunt, maioris utilitatis ratione, aut certissimi exitii fuga. (q)

q) Vid. Hobbes. l. cit. & simul. nota secunda.

§. XIV.

§. XIV.

Nam si imperium tollas, succedit bellum; si bellum, fraudes; si fraudes, diffidentia, metus; si metus, vis; si vis, arma; si arma, perniciēs; perniciem vero suam quis optabit, nisi stultus, aut sui oblitus? Nimis autem blandi sunt ac faciles, qui extra hunc metum, amorem nescio quem generalem excogitarunt, non nisi in idea repериundum, quidquid etiam acutissimus alias Possendorffius moueat, agatque Lib. II. cap. 3. §. 18. de I. N. & G. Nam ubi est ille amor, liceat ita quærere, illa societas communis, a peculiari distincta? Inter homines inquis, ut homines sunt, abs qua nemo est excludendus, nisi per immania scelera sese eadem indignum rediderit. Bene, inquam si reperiri, aut unio sine vnione concipi possit, aut amicitia, ubi bonum nullum præstatur, nihil amicum. A vero videtur abluere, homines naturaliter se amare. Aut enim non amant, aut odio se inuicem habent, etsi occultas huius auersionis causas ipsi ignorent. Viuere quidem cum aliis expectunt, non nego, non inficiatur Hobbesius. Sed nimia credulitate, humanæque naturæ ignorantia laboras, si coniungi eos ad veram amicitiam & pacem existimas. Coniunguntur ut turbent, & dum cœunt inuicem disiuncti ceruntur, & ex ingenita quadam perversitate res novas semper moliuntur. Vnde hoc malum sit, Philosophus, iam diximus, ignorat, Theologi ex statu lapsus deducunt, in quo disciplina quadam opus est, nisi in illa corruptione perire singuli velint, aut summa miseriæ experiri mala. Qui posthabitis his omnibus nihilominus suavi socialitatis nomine sibi blandiuntur, infinitis difficultatibus se obnoxius reddunt, brutorum

Extra impe-
rium bellum
viget.

An derur a-
mor genera-
lis.

12 STATVS NATVR. HOBBS. IN CORP. I. C.
inter se pugnantium coniunctionem societatem dicturi,
aut lapidum multorum cumulum amicitiam.

§. XV.

Conringius
Hobbesium
male expli-
cauit.

Neque tamen exinde sequitur, quod Hermannus
Conringius de civ. prud. c. XIV. sequi ex insigni qua-
dam præcipitantia sibi persuasit, vt omnis societas hu-
mana contra naturæ institutum sit. *Perinde est, inquit*
Pufendorffius Lib. II. cap. 3. veritatis luce conuictus, ac
si dicerem, nulli homini per naturam actu loquela conuisci-
tur, ergo omnis loquela quæ addiscitur, est contra naturæ
institutum. Aut omnes homines per naturam paruuli in
lucem eduntur, ergo vt illi adolescant, contra naturam
est. Aut homines natura sunt obnoxii malis, ergo contra na-
turam est diæta, & medicamentis morbos antecurrere aut de-
pellere.

§. XVI.

An non ali-
ud præter-
metum re-
medium de-
tur?

Optandum esset fateor, vt homines essent adhuc
ita sani ac boni, ne extra ordinariis eiusmodi remediis
ad sui conseruationem & pacem tam salubrem forent
perducendi, sed optamus, quod non possibile est ob-
tentu, frustra. In vanum effunduntur preces pro eo qui
podagræ doloribus laceratus, contectusque cernitur,
vt rectus incedat, & erectus ambulet; Item qui arden-
tissimæ febris furores sentit, vt quod alias sui officii
fuit, peragat. Vinculum istud amoris, quod tait, per
enormem libidinem abruptum est; soluta compages a-
micitiæ; collisumque inuicem mortalium genus, vt illa
nunc desideria aerem verberent, & in cassum non sine
doloris quodam augmento emittantur, nisi per impe-
rium labefactatis succurras, & non vti vis, sed vti licet,
eos ad qualemcumque sanitatis gradum prouehas.

§. XVII.

§. XVII.

Miseret me sane Cumberlandi, qui C.I. §. 5. de L.N. *presumptionem bonitatis ex iure civili attulit*, vt malitiam ab humana natura abstergeret. Præsumas & fingas, quamdiu voles homines esse bonos, finges, credo, semper, præsumesque in æternum; & mortalium peruersitas interim Bacchanalia celebrabit. Tu Curios tibi propones, probos, faciles, amantes, & pomum Eridos inter ea mille dissensiones excitabit.

An sit præsumendum homines esse bonos?

§. XVIII.

Quod vt cernas euidentius ostendam tibi, & posse homines sibi inuicem nocere, & velle etiam, si sine habenis, si liberi & soluti vagentur. Aequalibus eos viribus natura instruxit, vitæque alienæ dominus est, quisquis contemtor suæ. Corporis compages fragilis cernitur, solum facile, etiam si levis ictus præcordia tangat. Non ossa ingentia, non robur Gigantes in tuto collocat. Quo vis non pertingit insidiæ penetrant. Nihil venenis impervium est: eadem astutia, aut si maius prudentia omnium animis insidet, qua maxima quiuis inferre aliis damna aptus est, robustissimumque neci dare potest, etiam si vigilis, telisque circumseptus ambulet, & æs triplex circa pectus habeat. Inæqualitas quæ nunc est, a lege civili introducta est; quod in tantum verum videtur, vt dormitasse potius Pusendorfium credam, quam Hobbesium, quem ille perstringere propterea Lib. II. cap. 2. de I.N. & G. voluit. Non enim hoc vult noster, quasi naturæ hominum aliquam infirmitatem ciuitas induxisset. Eadem animæ sunt, eadem, toridemque manus; sed exercitium virium desit, postquam illi in leges consensere, illamque virium æqualita-

Homines sibi possunt nocere, & volunt.

14 STATVS NATVR. HOBBS. IN CORP. I. C.
tem imperantium iussibus subiecere, in varios status di-
uisi, & ex suo remittentes, quantum ad firmam stabilem-
que conseruationem sui satis est. (r)

r) Hobbes. l. c. §. 4.

§. XIX.

Obiecta Hob-
besio diluan-
tur.

Noui tamen quid Hobbesio obiiciatur. Qui pot-
est, inquiunt, nocere, ille non statim vult nocere: inge-
nii hæc quædam præcipitantia est, nec terendus para-
logismus, quem & Cartesius admisit de sensuum falla-
cia disputaturus, quod semel me decipere potest, illud
semper decipiet. At ego non sic inquam, Hobbesius
argumentatur, vt falsas consequentias firmissimæ eius-
dem demonstrationes detegant potius, quam stabiliant.
Nam, finge, secundum captum tuum, & peruersos &
modestos homines: tac bonorum insignem multitudi-
nem esse: eosdemque eadem aliis, quæ sibi permittere.
Ex necessitate nihilominus nocebunt, volentque noce-
re. Quis enim modestos distinguet ab immodestis, aut
vbi boni inuenient semper bonos. Eadem diffidentia
obtinebit, idemque metus. Multæ latebræ sunt, multi
recessus in mentibus mortalium, quos non iniuste semper
timemus, postquam videlicet cognitum est, hominem in
omnes horas mutabile animal esse, nec feminas solum,
sed & mares inconstantissimæ naturæ. Ergo ad arma
etiam boni conuolabunt, licet, cum soli sunt, pacem o-
ptarent, & beatissima quiete perfungi vellent. Latro-
nes etiam patientissimos viros ad sui suorumque mem-
brorum incolumitatem defendendam excitant, qui in
hoc tantum ab iis diuersi sunt, vt quod illi ex naturæ
sue peruersitate suscipiant, hi cum aliter salui esse non
possint, cum quadam repugnantia faciant. Namque
frustra

DEFENSVS ET DEFENDENDVS.

frustra vrgetur, boni sunt, ergo bona præstabunt; ergo a damnis inferendis alienissimi erunt. Non sic possunt illi a nocendo esse alieni, cum vrgentur. Vrgentur autem cum sceleratorum vis instat, cum modestia aliorum, si qua est, in occulto latet, & maiora necessarii metus argumenta præsto sunt, quam mutuae fiduciae, quæ quomodo aliis subsidius sepositis obtineri possit, ego equidem nec video, nec cognosco.

§. XX.

Ex quo illud quoque patet, Hobbesium non esse in morali Philosophia adeo peregrinum, vt quoscumque homines iisdem plane ac similibus cupiditatibus subiiciat. Agnoscit ille quandam differentiam, nec pertinaciter repugnat, vt si iucundum tibi videatur, aliquos eorum sanos ac rectos fingere,ingas licet; dummodo hoc teneas, eos non posse nolle sibi metuere, iisque quos metuunt, aliquid mali inferre, donec plena securitas constet, sed quæ sine pactis tamen constare nequit, aut imperio.

§. XXI.

Quod cum comprehendere satis non potes, hominis naturam altius rimare, & postquam per ordines quorumuis viuientium abulaueris ipse iudica, vter veritati magis consentanea cogitauerit, dixeritque. Propone tibi si lubet ingeniorum quorumuis certamina, & ex ea contentione propullulantes discordias. Nemo errare facile vult, veritatem omnes manibus tenere cupiunt, plerique consentientes, non dissentientes, quærunt, & si dissentiant, vniti sane non sunt. Vnde diffidentia oritur, odium, si non apertum statim, occultum tamen, cum nemo etiam ex aliorum æstimatione stultus ha-

An Hobbesius æquales aut similes hominibus inclinationes adscripserit?

Lerna malorum ambitio.

beri

beri experat, siue doctrinas spectes, siue politicam prudentiam. Quod omnium religionum sectæ te docere possunt, sanctissimæque animæ, quæ se diuino spiritu regi & afflari præsumunt, sanguinolentis sacrificiis sibi inuicem parentaturæ, quoties impunitatem sperant, hæresibusque suis aut schismatibus auctoritatem procuraturæ per reliquorum exitium & ruinas. Ita magnifice omnes de se ipsis sentiunt, suisque opinionibus & moribus, quos cum contemptu aliorum extollere pergent, vsque dum vel risus, vel verba, vel gestus, vel aliud quoddam signum patientiam rumpat, & lædendi libidinem cunctantibus inspiret. Et licet non nesciam, non omnes eadem ambitionis alacritate vrgeri; scio tamen, & experimentis constat, quouis vitiorum morbo laborantes, veros amicos non esse, sed occasionibus quibusuis inuigilare, vt noceant, molestiasque, quas ab eiusmodi dissimulatione sentiunt, ceterorum damnis ac contumeliis a se auertant.

§. XXII.

Item auaritia

Cui malorum multitudini idem, & ad similia tendens habendi appetitus accedit, qui homines non minus ac bruta, & canes irritat, vt de obiecta sibi carne, frustulisque certent, nec diuisionem, sed proprietatem anhelent, aut si diuidant, ad robur prouocent, corporisque & membrorum prærogatiuas, vt in fabula apud Phædrum est:

*Vacca & capella & patiens ouis iniuriæ,
Socii fuere cum Leone in saltibus,
Illi cum cepissent ceruum valli corporis
Sic est locutus partibus factis leo:
Ego primam tollo, nominor quia leo,
Secundum quia sum fortis, sic tribuetis mihi.*

Tum

Tum quia plus valeo, me sequetur tertia.

Malo adsocietur, si quis quartam tetigerit.

Si totam prædam sola improbitas abstulit.

Nunquam est fidelis cum potente societas.

Nec vero sic ablatum omne diffidium erit; pugnabunt vacca & ouis suo more, aliisque adiunctæ leoni insultabunt, ut lepores, cum aut prostratus est potentior hostis, aut redactus ab aliis in casses, quem prostrernere ipsæ aut subigere non valuerunt.

§. XXIII.

Ita ergo idem velle, ut eleganter Seneca loquitur de Ira Lib. III. cap. 31. amoris causa est atque odii: ita in statu naturali de nugis certabitur, de gloria, de lucro. Verum enim vero ubi cupiditas regnat, anticipatione quadam, si saluus esse velit, quilibet utitur, maxime cum ille, qui sic ait, non iniuste agat, & contra rectam rationem tumultuetur. Etenim non video, quomodo aliter facere possit, aut quibus ex causis, posita eiusmodi conditione, vituperari queant homines, si inter tot pericula, quæ unicuique ab appetitione naturali intenduntur, iter ad conseruationem sui aperiant, & quibuscunque modis cauere sibi studeant. An enim eum, exstingues instinctum, quo singuli ad bonum sibi feruntur, & ad fugam eius, quod sibi malum est? An illam necessitatem supprimes, qua ego, qua tu, qua omnes confringimur, ut mortem & interitum omnium *Φοβερὴν Φοβεράτων* quam longissime arceamus? Non absurdi credo sumus, aut stulti, si id quod inter varia, quæ nos circumstant discrimina, ratio suadet, mascule exsequamur, dolores amoueamus, membra tueamur, vitam defendamus, conseruemusque. Sane quod contra

In statu naturali vim adhiberi iure posse.

18 STATVS NATVR. HOBBS. IN CORP. I. C.
tra rationem non est, iniuria factum dici, quodque
mens recta indulsit, illicitum pronunciari nequit. Qui
aliter putaret, ostenderet factio suo se mori velle, vitæ
que tadio commotum ob hoc solum notissimam illam
præpositionem negare: quemque vitam & membra sua,
quantum potest, tueri debere [s].

s) Vid. Hobbes, cap. I. §. 7.

§. XXIV.

Quod de-
monstratur
amplius.

Namque cum moritur homo, amplius non est:
corpus, cum spiritus secessit, cadauer habetur. Anima
an sit post obitum superstes, vt Philosophi, & extra re-
uelationis terminum constituti, ignoramus, nec dubita-
mus, quin paucissimi futuri sint, qui hominis essenti-
am in sola anima quærerent. Non enim nisi Platoni-
cum solatium est, membrorum compagem esse carce-
rem. Nemo, scripturæ lumine destitutus, certus esse
potest an sine ea aliquid esset permanfurus. Deinde
an torqueri ab aliis velis, vix credam, nisi Stoicum a-
gas, secundum quem Phalaridis taurus paradysus habe-
tur, & intensus dolor non insuauis aliqua voluptas. I-
gitur & tu iustissime arma capienda iudicabis, tuisque
facultatibus vtendum censebis, nisi sciens, viuens, pru-
densque perire, & quorumuis aduersantium ludibrio
exponi velis.

§. XXV.

In statu na-
turali qui-
libet est
Iudex acti-
onum sua-
rum.

Nam inficetum est, quod assertur. Dubium ad-
huc fore, an bona conscientia eiusmodi violenta adhi-
beri remedia possint? Nec minus ambiguum esse, an
tam peruersa omnibus mens sit, vt beneficentia, pati-
entia, modestia, humanitas exulare penitus, penitusque
debeat? Facile quippe reponitur, nobis ius esse nos ipsos
con-

conseruandi, aut minus. Sin illud frustra dubitatur, an vnusquisque ius habeat vtendi omnibus medijs & agendi omnem actionem, sine qua conseruari non possumus. Contradictoria sunt posse aliquem velle finem, & tamen non posse velle media ad finem necessaria. Nam media non amplecti idem est, ac non amplecti finem. Sin hoc, æquissime forte ex te interrogo, cur nobis illa corporis machina sit concessa, illa vita, quam spiramus, illa anima, qua mouemur; vt pessum eamus? vt non simus homines? vt non moueamur? vt aliorum insultibus pateamus? Stultitia est interire velle, cum ad interitum non simus creati; non viuere velle, cum vita nobis sit data, non conseruari velle, cum conseruatio nostri cum vita nostra arctissime sit coniuncta. De violentis vero remedijs alij temere & sine causa iudicium sumunt. Nos ipsi iure naturali iudices sumus. Extra imperium cum viuatur, superiorem nullum agnoscimus. Hei cuius in propria causa esse potest: quod sub communi vinculo ciuitatis vel imperij viuentibus denegatur. Alium eius rei arbitrum facere, summam, ni fallor, absurditatem innuit. Nam ita necesse est, vt & ipse agens eius arbitri arbiter statuatur, vtrum scilicet recte arbitratus fuerit? Æqualitatis enim, quæ inter homines natura est, ratio hoc permittit, vt de meis actibus qui iudicet, de eiusdem & ipse iudicem, nisi plus alij in me, quam mihi in alium licere somniet. Nec fallor, si alterius inefficax iudicium dixerò, dum alij in alium ob æqualitatem ius imperij nullum, nulla coactio, nihil præcipuum sit, vt pote quod inæqualitatem innueret. Itaque fiet vt de proprio bono, vel malo rectane mea sit ratio vel minus, ipse iudex sim. Naturaliter enim

ei potius credendum est, qui de negotio possit rectius testari. Is autem est, qui de eo, quod quæritur, notitiam rectiorem habet, de cuius proprio bono agitur. Alter alterius bonum vel periculum præsens non æque sentit, futurum non æque videt: etiamsi quid Iupiter Iunoni in aurem dicat, alias sciat. Frustra ergo illius consilia expetentur. Tu cum hic sis aliter senties, & magis fere, quam alter ex tripode respondebis (c).

c) Hobbes, de Civ. cap. I. §. 9.

§. XXVI.

Occurritur
obiectioni.

Nec iuvat aliam iuris, aliam recti quæstionem esse, videndumque restare, vtrum regula legi, vel rectæ rationi iudicatio conveniat. Convenit enim meæ rationi, se ipsum conservare. Convenit rectæ rationi, quia hoc Deus vult, convenit prudentiæ, quia imprudens est, qui se negligit; convenit iustitiæ, quia iniustum est, spiritum prodigere, quem Deus totius naturæ auctor hominis custodiæ demandavit. Actio igitur mala esse non potest. Sufficit pro tranquillanda conscientia desiderium pacis, exercitium (u) non requiritur, nisi ubi haberi potest. Extra imperium vero & civitatem haberi nequit, antequam ostendas, magnam multitudinem hominum nullo imperio contentam, a paucis quoque (loquor ad tuam mentem) non posse perturbari, omnes homines sapere, ac dictata sanæ rationis & liquidissime intelligere & observare, omnesque affectus & pravas libidines plane eiurasse, ac exuisse.

u) In statu naturali sola illa lex, quæ conservationem sui iniungit exercetur, & observatur: Reliquæ mente videntur, sed bello durante earum exercitium est in suspenso. Applica dictum:
Inter arma silent leges.

§. XXVII.

§. XXVII.

Ergo quidquid etiam contra hoc *paradozum* tumul- In statu na-
 tueris ac ciames, natura vnique ius in omnia dedit; cura i datur
 faciendi quisque ius habet, quod libet, possidere quod ius omniū
 vult, vti, frui omnibus, quæ obueniunt. Quod sane in omnia.
 stupendum videri non potest, si consideremus statum
 naturalem bellum esse, belli vero alias, alias pacis artes
 existere, & quod nunc virtutis ac prudentiæ nomine
 celebratur, in illo statu, vbi nullum commune vincu-
 lum est, sed multæ voluntates, vitiorum ac stultitiæ en-
 comium mereri. Nimum enim simplex est, qui cum
 omnes rapiunt, lædunt, nocent, grassantur, & immo-
 desti sunt, solus modestus haberi expetit, solus patiens,
 quod idem est, ac perire, mactari, iugulari velle & in
 ruina ac exitio suo gloriam quærere. Rideremus cre-
 do Batauos, Anglos, Germanos, si cum Franci irru-
 unt, & Gallorum vis instat, iuris naturalis præcepta,
 & rationis quasdam suasiones opponere statuerent; si
 cum socialitatis ligamenta abrupta sunt, ad tranquillita-
 tem prouocarent, & cum armorum formido vndique
 circumstrepit, licitam sui defectionem negligentes, im-
 manis hostium præda fieri stolidissime desiderarent. Ex-
 tra bellum hæc omnia sana esse concedo, ac recta: in bel-
 lo vero dolum pro virtute habemus, insidias probamus,
 rapinas laudamus, cædes commendamus, quia his sine
 pereundum foret, quod tamen nec ratio suadet, nec ipse
 Deus vult, qui viuere ac existere nos voluit, quamdiu per
 naturæ vires possumus, ac valemus.

w) Elumbe contra nos argumentum est: Ubi ius ibi ex altera
 parte obligatio. In statu civili hoc axioma plerumque verum
 erit: In naturali non item. In bello testis omnia in omnia;

rapunt, qui possunt, nec alter tamen obstructus, vt diripi res suas patiat. Status naturalis bellum est. Cum aſſeri inſidentes in naufragio ſalutem quæunt plures, quilibet ius habet protrudendi alterum, ne pereat ipſe; neque tamen obstructus eſt alter, ut excuti ſe patiat.

§. XXVIII.

Breuis di-
ctorum re-
petitio.

Enim vero ita Hobbeſius, aiunt, ſibi ipſi contrarius eſt, quod nunc iuſtum pronunciat, alibi iniuſtum dicit; vult bellum, vult pacem, vult contraria: cumque ſibi ipſi non conſtet, duplicem dicendus eſt habuiſſe rationem, vnã ſanã, alterã corruptã. Sed perſiſte, quæſo, vt affirmem, te nimis præcipiti iudicio Hobbeſium abſurditatis reum peragere, & condemnare. Reperam prius ſententiæ Hobbeſianæ nexum, quem omnes in tanta prolixitate non capiunt.

I. Homo cupiditatibus ſuis agit, & ſecundum eas agit.

II. Cupiditates ſunt malæ.

III. Quidquid facit, facit ſecundum illas.

IV. Societatem quærit, ſed illis conformem.

V. Quæcunque ſocietas affectibus noſtris conformiter inquit, non eſt vera vnio, ſed diſiunctio.

VI. In omni diſiunctione eſt bellum.

VII. In omni bello cædes, rapinæ ius omnium in omnia.

VIII. In bello vita defenditur.

IX. Vitam cum anticipatione defendere quilibet, poſito ſtatu turbulento, poteſt.

X. E bello emergere nemo tuto poteſt, niſi per imperium.

Vide lector, Hobbeſius in abſtracto, vt loquuntur, optime comprehendit pacem nobis meliorem futuram, quam

quam bellum; sed quomodo obtineamus pacem, in statu libertatis & naturæ, (hæc enim mihi & Hobbesio status naturalis (x) significatio est,) non video. Pufendorffius & alii existimarunt, homines non esse adeo malos. Ille & velle eos sibi nocere, & posse ostendit, ostendimus etiam nosmet ipsi: etiamsi bonos malis intermixtos fingas. Debent hi quoque nocere, ni velint perire. Nunc quæritur, an iuste agant? Hic ego contra. Iuste agunt, durante bello, vbi pax haberi non potest: iniuste agerent, si pacem obtinuissent. Pax firma sine imperii vinculo haberi non potest. An in his contradictio est?

x) Reliquas significationes hic non curamus. Vide tamen Excell. *Thomasii Jurispr. Div.* lib. I. cap. II. §. 50. 51. eiusdemque not.

§. XXIX.

Sed finxit pergunt, eiusmodi sibi statum bellicosum. Non fuit vmquam, non est, non erit. Certat Hobbesius cum chimæris, fingit sibi larvas. Quæ hæc insania est, ex fictione producere vera? Nollem hæc tibi excidisse. Fingunt homines sacri, & mala quæ nondum sunt, ob oculos ponunt, vt absterreant homines a peccatis. Fingunt Logici; si asinus volet habet pennas, fictio est: sed tamen veritatis connexionem habent. Fingunt Icti, & ex illis fictionibus certa, indubitata, & commoda multa resultant. Hobbesium non vis fingere. Deinde ostendam tibi non omnia ab Hobbesio esse ficta. Gentes ac viuunt in statu naturali, an non? Si dicas viuunt, vides eum non omnia fingere: Si negas, viuere debent omnes sub communi vinculo imperii; quod est falsum. Expresit veritas Hubero Icto consummatissimo confessionem: *Videamus*, inquit,

An finxerit
Hobbesius,
& si finxit
an sit culpandus?

Huberi cū
Hobbesio
consensus.

inquit, quid ex his rebus concedi possit, quid negandum sit Hobbesio. Enim vero naturam hominum esse tam corruptam, ut alter alterum oderit, alius alium subigere, spoliare, occidere velit, si detur facultas, in vniuersum negari non posset, experientia litterarumque jacris id abunde probantibus. Ideo si status naturalis sine imperio ciuitatis alicubi durabilis existere, non est dubium, quin ibi dominaretur bellum omnium aduersus omnes, ut exemplo non modo gentium barbaricarum, sed nostrae quoque Frisiae recenti documento probari potest. Nam celebris illa gentis nostrae libertas, quae post tempora Caroli Magni, nullum Principem domesticum aut alienigenam passa erat, tandem in resolutam omnium ordinum licentiam sine ulla potestate coactiua, vel vnius, vel plurium degenerauit. Qua conditione per integrum fere seculum vixere maiores nostri in verissimo statu belli omnium contra omnes, scissa gente tota in duas quidem factiones summas, verum ita, ut sine sedibus certis per omnem prouinciam gladii micarent: sibi quique nobilis & paterfamilias viribus suis videns, clientibus amicisque in auxilium adscitis, auctor & Dux pugnae, arcibus contra arces, turribus contra turres in eadem vicinia ubique erectis, atque munitis: plerumque bellum sine legibus belli; nec modo caedes & sanguis in rabie preliorum; sed etiam in captos seuitia, carceres inhumani, deformia supplicia, & quicquid furor ciuilis odiumque efferatim audet sine fine, modoque exercitum. Nec aliud e tantis malis exitus quam per vnius imperium adductius & validius, quod primum e Saxonibus, dein ab Austriacis superuenit, inueniri potuit. Non recusamus igitur primam positionem Hobbesii summam, quod status naturalis sit bellum omnium contra omnes. Addit Hobbesius, status illius naturalis vestigia etiam in ciuitate remansisse.

Cogita

Cogita enim, verba eius sector ex Leviathane cap. XIII. p. m. 65. quando iter ingrederis, cur comites quavis, arma gestas, quando dormitum is, fores claudis, arceas obferas, idque legibus & ministris armatis ad omnem violentiam vicini paratis, qualem opinionem habens de concubitis, de vicinis, & domesticis, nonne cautela ista tua humanum genus aequè accusas atque ego? Adiciamus non sine ratione, eam cautionem propterea ab hominibus capi, quia noctu, & cum soli sumus, imperii vis videtur aliquatenus remota: adeoque intuta omnia; nec scio annon moderamen, quod vocant, inculpatæ tutelæ eidem fundamento innitatur, tum demum videlicet membra ac vitam propriis viribus mihi licere defendere, vbi magistratus auxilium implorari nequit. Refer huc quoque licentiam datam quibusvis, occidendi furem nocturnum: quod ad diurnum non extendunt Doctores inducti, sine dubio, quod non tantum interdum persequi res nostras queamus, sed etiam implorare opem summæ in ciuitate potestatis. Legem tamen Grotium de l. 13. & P. Lib. II. c. 1. §. 12.

y) de Jur. Ciuil. lib. I. sect. I. cap. III. §. 6. 7. seq.

§. XXX.

Quæ etsi ita se habent, video, tamen permultos adhuc subducere supercilia, quod probatum nondum sit, bellum omnium erga omnes fuisse. Potius, aiunt, lacræ litteræ ostendunt, statum primorum hominum in societatibus viuientium fuisse pacificum, non bellicosum. Sed satisfecit iam huic dubio Doctissimus Theologus & Polyhistor Io. Christoph. Becmannus in Meditat. Polit. cap. IV. §. 2. Respondeo, inquit, id ipsum confirmare sententiam nostram. Nam si societates ideo fuerunt coactæ humani generi, ut homines pacati viuerent, & conuicio sequi-

D

tur.

tur, citra societatem (rectoriam) homines pacate non vi-
cturos fuisse, & societates hominibus conasci oportuisse, ne
illi pacate non viverent: quod ipsum est, quod dicimus: sta-
tum hominis naturalem esse statum belli. Atque adeo, si
quis concordiam exuerit, ac hostilem in alios animum sum-
serit, is a primæuo statu quidem deficit, verum sociali, sine
quo in primis rerum initis etiam inimice cum aliis vixisset.
Id adhuc notandum est, Hobbesio iniuriam fuisse factam
a Pufendorffio & aliis, dum affirmarunt, eum homines
a Deo fuisse conditos, negasse, sed veluti fungos e ter-
ra pronatos, aut veluti Cadmæos fratres, femine spar-
so, germinasse. Recte addidit, *qua fabula fallor an re-
presentari possit status naturalis.* (z) Fallitur enim Vir
clarissimus, nec Hobbesius vmquam ex animi sententia
ita statuit, sed finxit, prout nemini prohibitum est, fin-
gere homines in statu naturali ita exstare, & extitisse,
vt tanto euidentius pateant mala, eiusmodi conditione
posita. Conditiō vero nihil ponit in esse.

An Hobbe-
sius nega-
uerit ho-
mines a
DEO fuis-
se condi-
tos?

z) Pufend. de I. N. & G. Lib. II. cap. 2. §. 4. Tu euolue, si placet,
Hobbesium de Ciue cap. IIX. §. I. & sequentia inuenies: *Vi re-
deamus iterum in statum naturalem, consideremusque homines,
tāquam si essent iamiam subito e terra (fungorum more) exor-
ti & adulti, sine omni unius ad alterum obligatione &c.*

§. XXXI.

Inter pri-
mos homi-
nes fuit im-
perium.

Nec ad rem facit, homines primos non vixisse sub
imperio ciuitatis, & tamen vixisse pacate. Nobis suf-
ficit vixisse sub imperio, vixisse in familia: ciuitas quip-
pe familia magna est, prout familia ciuitas parua. Ha-
bet pater in familia despoticum certe imperium: nec in
hoc distinctum ab illo ciuitatis: quod contra Pufendor-
fium obserues Lib. II. de I. N. & G. cap. 2. aduersus Bee-
manuum

manum disputantem. Putauit enim ille, huc peruertisse statum controuersiae, & de societate in genere verba fecisse, cum sermo sit de societate rectoria.

§. XXXII.

Quibus praemissis relinquitur certe, immo ita dicendum esse liquido cognoscis, homines imperii vinculo connecti debere, ne necessario viuere disiunctos & dissociatos velis, mutuis bellis & pugnis se inuicem confecturos. Atque hoc etiam in causa fuit, cur *Hermogenianus leg. 5. ff. de l. & l.* ponat primo bella, deinde discretas gentes. Verba legis dabo: Ex hoc iure gentium introducta bella: discretæ gentes; regna condita: dominia distincta: agris termini positi: ædificia collocata, commercium, emtiones, venditiones, locationes, conductiones, obligationes institutæ, exceptis quibusdam quæ a iure ciuili introducta sunt. Recte ad mentem nostram Antonius Faber in Rational. ad h. l. *Ratio*, inquit, *dubitantur* est: bella iunt contra illam naturalem, cognationem inter homines constitutam. Ergo contra rationem naturalem. Sed subiungit statim rationem decidendi: Duplex est ratio naturalis una quæ talis est per se ac simpliciter. Altera, quæ secundum quid, & ex suppositione malitiæ humane, per quam violata est cognatio illa naturalis. Bella porro, quæ sunt ex ratione naturali secunda, non ex prima. Nihil ad sensum Hobbessii potuisset proferri accommodatius. Neque enim ille negauit vniquam pacem re-pugnare hominis naturæ, quæ *Conringii* odiosa explicatio fuit. Agnouit is tranquillitatem esse suauiore, feliciorem, sanctiorem, vtiliorem, sed posita eiusmodi homi-

Hermogenianus IC-tus Hobbesianus.

Antonius Faber Hobbesianus.

28 STATVS NATVR. HOBBS. IN CORP. I C. &c.
hominum conditione, positiseorum affectibus malefa-
nis, non potuit non ominari bellum omnium aduersus
omnes, in quo postea, quia turbis omnia miscentur, sit
ius omnium in omnia, & cædes, rapinæ, quas in pace
damnamus merito, inlicitis.

§. XXXIII.

Viricus Hu-
berus Hob-
besianus.

Fateor ingenue, eam legis quintæ expositionem vi-
deri tibi posse incongruam, atque paradoxam; a sensu
Hermogeniani alienam, natam in nostro cerebro, non
probandam vllius Doctoris, qui sit alicuius auctoritatis,
consensu. At dixi tamen hoc solum videri ita tibi pos-
se. Quid enim? an pati potes, vt Viricum Huberum
appellem Frisiorum Ictorum non tantum, sed & cete-
rorum omnium decus atque columen? Sin hoc conce-
das, (concedes autem spero,) ecce virum famigeratissi-
mum pro nobis adducimus, laudamus, sequimur com-
mendamus. Quid hoc, inquit ad hanc legem, quod bella
ponit (Hermogenianus) ante discretas gentes, regna con-
dita, dominia distincta? Num quid Hobbesianus est hic au-
tor improbate merito doctrina? Hobbes enim statum natu-
ralem in quo homines a prima origine vixerunt, nihil aliud
esse quam bellum omnium aduersus omnes docet. Ad primam
hanc difficultatem, pergit, contenti sumus vt Hermogenia-
nus hanc parte pro Hobbesiano habeatur. Nam etsi nemo a-
lienior sit ab Hobbesii adstructa doctrina, in hoc tamen prin-
cipio, quod status naturalis humani generis sit status belli pro-
miscuus, valde illi adsentimur, vt demonstraui in part.
II. Digress. cap. VIII. quæ non repetimus. Nec alio Her-
mogeniam consilio bella primo loco posuisse persuasi sumus (a)

a) Eunomia Iur. p. 13. seq. Quæ vero deinceps addit Huberus, ostendunt.

dunt; cum principia Hobbesii patienter approbasse, ac talisse, conclusiones prona consequentia inde fluentes, repudiassent. Quod mihi videtur aliquatenus inconueniens. Concessit is, statum naturalem esse statum belli, in hoc autem bello iniustitia labem adpersit hominibus, qui se modo prædicto essent defensuri. Ecce vero? quia cadere, rapere, rationi putat repugnare. Quem scrupulum ei distinctio inter statum *ordinarium* & *extraordinarium*, inter ius naturæ *absolutum* & *hypotheticum* potuisset euellere. Eadem hic ac in litibus priuatorum defendendis fere ratio militat. Satiùs quippe foret, vt omnis litium ferendarum materia, actiones omnes cessarent, nec iudice opus foret, nec tribunalium fores pulsarentur: at nunc cum lites sunt, cum amoris illud pretiosum viculum est rescissum, non video cur is, cui infertur iniuria, cuiusque patrimonio damnum datum est, non possit alteri intentare litem, qui patientia eius abutitur, latentemque virtutem temere prouocat, ac experiri tentat? Hoc volo, melius fore, si homines nullo civili nexu indigerent, si etiam in statu libertatis pacati, atque tranquille viuerent: sed cum hoc fieri nec queat, nec fiat credo esse, ferendum, si posito statu turbulento & inimico, concedatur etiam cuius, quod non tantum naturalis instinctus, sed ipsa quodammodo lex diuina præcipit ac permittit. Multa enim ex hypothesi, vt loquuntur, iusta sunt, quæ absolute, vt sermocinantur in scholis, probari non possunt.

§. XXXIV.

Nunc vt videas non tantum nos Hermogenianum Conferunt
referre ad Hobbesii scholam, quia retulit Huberus; at- tur dicta
tentamus quæto pressius, quid dixerit, & an cum eo Hobbesii &
conueniat ex assè. In conditione tali, verba sunt Angli Hermoge-
in Leuiathane cap. XIII, pag 64. de bello in statu naturæ niani.
loquentis, locus industria nullus est, quia nullus fructus:
Nullus terræ cultus, nulla nauigatio, ædificia commoda nul-
la, instrumenta quibus quæ maioribus indigent viribus mo-
uantur.

ueantur, nulla faciei telluris cognitio, nullæ artes, neque societas, sed quod grauissimum est mortis violentæ metus, & periculum perpetuum, vitæque hominum solitaria, indigebrauta, & breuis. Atque hi sunt libertatis naturalis egregiifruetus. *Hermogenianus* contra primo docet, illos formidolosos tumultus iure gentium esse introductos, illa latrocinia, eas rapinas, istas cædes; deinde discretas gentes condidisse regna, vt si tolli non posset in totum status naturalis, tolleretur tamen, ex parte. Sub regnis, addit, distincta dominia, quæ in illa libertate, vt distincta vix concipi possunt, agris termini positi, vt defenderentur, & partim arcifiniis, partim limitaneis in tuto ponerentur; ædificia collocata, cum antea in cauernis brutorum more delitescerent, ac in arborum truncis veluti contempta animalcula securitatem quærerent; commercia instituta, emtiones ac venditiones, locationes & conductiones, obligationes inductæ, cum alias nemo alteri fidem haberet, nemo emeret, sed raperet, nemo locaret, ne hostem stabularet, & anguem foueret in sinu, nemo se obligatum crederet, cum esset potentior, & alterum viribus superaret, & reliquos resistere sibi vix posse, speraret. Non possum non, quin

Germanorum populi hic detegam aliquod viris etiam magnis adhærens præiudiciū. Existimarunt illi moribus gentium Germanicarum purioribus imputandum esse, quod illæ sine ciuitate viuerent, sine commerciis, sine instrumentis, vt credebant luxuriæ; sine voluptate fere, sine commoditatibus vitæ. At meo isti iudicio rectius fecissent, si Germanos meos velut in statu naturali viuentes inter se considerassent, ita vt pagus contra pagum insurgeret, populus contra populum, Cherusci contra

contra Marcomannos, Sueui contra Thuringos, Chamaui contra Bructeros, Vangiones contra Triboccos &c. vagi, palantes, latrocinantes, & ad bellum semper compositi; in quo illa vitæ nostræ commoda exulabant, illæ pacis artes extorres agebant, donec Carolus M. in vnum corpus compingeret discordes animas, & quæ antea non nisi tumultibus vacabant, & prædis inhiabant, Principe sub vno ad mitiora, ac tutiora consilia impelleret. Eadem miseria in aliis gentibus inueniebatur, quas barbaras propterea dixere veteres, utpote bonis artibus, litteris, illisque pacis suavisimis bonis destitutas.

§. XXXV.

Vnum est quod torquere adhuc alios possit, qui de statu naturali magnificentius sentiunt. Esse nempe in ciuitate quoque non pauca incommoda, posse interdum Principes degenerare, eosque qui regnant, potentia sua abuti, quos tamen ob securitatem eligi constaret. At enim facile hic nodus soluitur. Libertas naturalis malum est; est etiam imperium: sed hoc minus, illa maius. E duobus autem malis vnum videtur eligendum, illudque quod minus est, boni speciem induit; cum alterum vice versa miseriæ nomen retineat. Libertas nomine solo blanditur, reipsa mala, calamitosa, exitiabilis omnibus, ac perpetuum damnum datura. In hac homines noluit subsistere Hobbesius, sed potius colligandos in vnum statuit, aperto indicio, eos aut non intellexisse, aut præfractæ notitiam, quam de illius principio habent, dissimulasse, qui scripserunt, Hobbesium omnia tumultu impleuisse, & ex humano genere perpetuum funus efficere voluisse: quæ nisi fallor

Dabium
soluitur de
incommo-
dis Imperii.

An Hobbesius statum naturalem commentauerit?

geri

geri in *Conspectu* I. N. opinio est. Vbi enim hoc voluit?

Eam, quam Grotius & Pufendorffius quærunt pacem, quærit & ipse, sed vt supra dixi, modo diuerso. Homines sub imperii vmbra vt conquiescant, & illud lamentabile funus euitent, serio intendit atque optat.

Qualem Le-
ctorem de-
sideret Hob-
besius?

Tantum abest, vt velit perire. Hobbesius Lectorem attentum, acrem, meditabundum flagitat, non excæcatum præiudiciis, non obrutum multa inutilem rerum lectione, & vanarum conceptionum pondere. Nonui equidem *Bæclerum* existimasse, si veteres esset secutus nouus suo tempore auctor, non verberaturum adeo grauiter. Sed ille si rescuisset, responsi loco *Bæclero* quod aliis, sine dubio dedisset: *Ego si tantum legissem, quantum vos, in eadem vobiscum ignorantia versarer.* Illud meipsum

An eius
principia
ambitiosis
grata, atque
commoda?

vsit aliquando, eius principia ambitiosis solum fore grata, qui hac semper excusatione vtuntur, se quærere pacem, sed quia obtinere nequirent, ab se esse quærenda belli auxilia. Sed deprehendi demum id eodem modo occini Grotio & Pufendorffio posse. Neque enim ita sociales volunt homines, vt si tranquillitas obtineri nequeat, eos obtestentur omnibus modis, vt viuant tranquille. Probat & ipsi bellum, defenduntque, vt probat ac defendit Hobbesius. Si qui eius abutantur dictis, id Philosophiæ hominis in hoc sani neutiquam censeo imputandum, sed aliis bene dicta male applicantibus, aut incitiam affectantibus, aut plane non intelligentibus id quod supra captum est triariorum, seu vulgi.

§. XXXVI.

Quomodo
Spinoza

Sed satis pro Hobbesio credimus esse disputatum, differat ab eiusque accurata principiorum, quæ posuit, demonstratione. Restat nunc vt videamus, quomodo illa a doctrina?

cretis

cretis Spinozæ differant. Hæc vero infelix anima longius nisi fallor procedit, nec fines regit, sed perrumpit (b). Agnoscit quidem, ut alterius omnium in omnia, nec male hætenus, quamdiu de statu libertatis loquitur. Atiam extra orbitam profilit, & reipublicæ obligationem in hoc, ait, consistere, quod multi qui in vnum conuenere, singulis potentiores sunt, ut eos queant cogere. Eam vero cessare, ubi plures, vel qui ius plurimum e consensu habent, potestatem reliquos cogendi amiserint. Quod sane est pactorum vim omnem conuellere, & post introductam ciuitatem inducere nouos tumultus, noua bella, nouum exitium, & maius aperire sepulchrum. Pacta Spinozæ mera verba sunt, e quibus ius nullum nascatur. In hoc Hobbesius semper dissentit, dissentietque. In huius Systemate ius a vi seorsim consideratum datur in ciuitate. Ostendit ille pacta obligare, demonstrauique, hominem non fore hominem, hoc est ratione sua vtemem, si quod promissit, non seruare, & quod dedit nollet dare, atque relinquere. Ommitto Spinozæ proprium esse ab altero in his disputationibus numquam proditum, Deum & mundum esse vnum & idem, res omnes, etiam animas a causis naturalibus esse productas, easque necessario agere, & per eas vniuersum regi, regi quoque hominem, quod est tollere bonum, malumque, miscere cuncta, confundere causas & effectus clarissimas notiones, ac fatale si-
 dus obtrudere rebus quibuscunque, Artheorum more, in quorum classe si quisquam fuit, maxime sane fuit, Benedictus Spinoza.

b) Vide Tract. Theolog. Polit. cap. II. §. 4. seqq.

c) Conf. Lib. de Ciue cap. II. & III. §. 2.

An gentes
liberæ in-
ter se sint
hostes?

Vnum amplius deducamus, quod obiter indica-
uimus supra, quæsituri iam exactius, an gentes seu res-
publicæ liberæ viuant inuicem vt hostes, earumque
conditio indolem belli habeat. Hostis est, quisque cui-
que, cui neque paret, neque imperat. Hæc Hobbesii
propositio est. An paradoxa, an falsa videamus. Vi-
detur, inquit, falsa, quia cognatio etiam inter gentes
est; nec illæ, quas iactas respublicæ perpetuo hostes in-
ter se sunt. Pacem pangunt, recedunt ab armis, nec
tamen imperant sibi inuicem, neque parent. Hic ego
respondeo. Consistit natura belli non semper in pu-
gna, spectatur hoc loco animus & voluntas armis de-
certandi. Quoties cælum imbrem minatur, non qui-
dem dicimus pluit actu, sed pluet, & si pluit imbrem
habes. Eadem ratione, cum se præparant ad bellum
gentes, non statim adest pugna, sed obueniet, misce-
biturque, quam primum vnusquisque populus vires ad-
quisiuerit, & potentia animum inspiret, aut aliarum
circumstantiarum probabilis ratio. Quod possint, &
velint sibi nocere pro certo habemus. Habent enim
affectus, habent illas turbulentas cupiditates, quæ par-
tim ad insidias ducunt, partim apertam vim suadent.
Semper, ait Hobbesius in Leuiathane cap. XIII. pag. 65.
alii aliis suspecti sunt, more stantes gladiatorio, armis ocu-
lusque intentis, id est, castris & præliis ad confinia collo-
catis, & exploratoribus in hostico latitantibus, quæ est con-
ditio belli. Quod si pacem ineant, iurentque, voce si-
bi inuicem blandiuntur, & qui non intelligunt, decipiun-
tur. Non enim omnimoda ab armis cessatio hic inue-
nitur, quæ pax foret; sed intermissio temporaria, vt
tanto

Quid sit
pax inter
gentes?

tanto maiori impetu se inuicem possint concutere. Ieiunant pacis fœdera concludentes, vt magis mascule vorent, non aliter ac solitaria pugna decertantes sæpe quiescunt, vt reparatis viribus tanto certius atque fortius feriat ictus inimica præcordia. Neque rem conficeret, qui ita peroraret: Apage tuas ratiunculas. Quæ hæc miseria est, si vigeant perpetua inter gentes bella? Ipse Hobbesius improbat illam infelicem hominum conditionem ac fere deplorat. Qui nexus? quæ consequentia? Iam vult ac defendit statum inter gentes hostilem, calamitosum, ærumnosum, exitialem. At desines, credo, iactare querimonias, si etiam me audias. Hobbesius non negat duraturam, quamdiu gentes durant, miseriam, sed vide quomodo se extricet. *Quia, inquit, saluti subditorum provideri aliter non potest, non sequitur tamen illa miseria, quæ priuatorum hominum libertatem plenam esset secutura.* Monarchia vniuersalis, verum est, tolleretur forte illa mala, sed antequam obtineat scopum plus ultra spirans Princeps, non cessarent sane tumultus, & armorum cruentus horror. Defendunt Imperantes suam, quam acceperunt libertatem, quamdiu eam defendendam sperant. Sperant autem, quamdiu spirant, & dolus, & vis, & insidiæ media suppediant auertendi iugum, declinandique seruitutem.

De Monarchia Vniuersali.

§. XXXVIII.

Naturalis illa quam vrges gentium cognatio leue ligamen est, rumpendum facile, conscindendumque. Quid enim intelligis quæso per illam cognationem? Quid de gentium cognatione habendum? An quod homines sint gentes, quod eadem in illis machina humana reperiatur: iidem artus, idem sanguis, idem nerui iidem. Atqui odio se inuicem habent, aut si ma-

E 2

uis

uis non amant. Non dicam, frustra cognationem fin-
gi, atque societatem gentium, quod Galli Germanos
non cognoscant omnes, non Angli viderint omnes Ba-
tauos, non Bataui Suecos. Noui instantiam, nec in
ciuitate omnes inuicem notos esse, multosque versari
in vrbe, in eadem societate, sub eodem imperio, quo-
rum oculos non distinguit meus, quorum facies vultus-
que non obseruauit Menius, Caius, Titius. Hoc vrgeo,
gentes non amare gentes, Rempubliarum non esse ve-
ram societatem, non liberam a suspicione, non vacuam a
metu. Metus autem ad indolem belli pertinet: eruptu-
rus cum fragore, si spes sit opprimendi alterum.

§. XXXIX.

Plato Hob-
besianus.

Neque vero primus ista Hobbesius tradidit. Al-
legat Pufendorffius acris alias Hobbesii censor locum
e Platonis lib. I. de Leg. vbi dum Clinias Cretensis ra-
tionem, quare Cretensium legislator multa instituta
rem militarem spectantia introduxerit, ita subiungit:

Λνοισι δὴ μοι δοκεῖ καταγνῶναι τῶν πολλῶν, ὡς ἔμειναν
τῶν, ὅτι πόλεμος αἰεὶ πᾶσι διὰ βίην συνεχὴς ἐστὶ πρὸς ἀπάσας
τὰς πόλεις. ἢ γὰρ κακῶς οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων εἰρήνην,
τῆς εἶναι μόνον ὄνομα, τῇ δ' ἔργῳ πᾶσαις πρὸς πᾶσας τὰς
πόλεις αἰεὶ πόλεμον ἀκήρυκτον κατὰ φύσιν εἶναι. In quo sa-
ne arbitror eum stultitia crimine permultos condemnasse,
quod minime intelligant, bellum ciuitatibus cum omnibus
iuge ac perpetuum esse. Quam enim plerique pacem no-
minant, id esse nomen solummodo existimandam, re vero
ipsa omnibus ciuitatibus aduersus omnes non inditum bel-
lum natura esse. Refert etiam Thucydides in Lib. I.

Hobbesia-
ni apud
Thucydi-
dem.

nauigantes diuersarum nationum se mutuo olim sine
conuictio fuisse percunctatos; numquid essent pradoes?

Pom.

Pomponius vero Ictus non infimæ scalæ eamdē nisi Pomponi
fallor opinionem adoptat l. 5. ff. §. 2. de captiu. & post. Ictus Hob-
lim. iur. Nam si, inquit, cum gente aliqua neque amicitia-
am, neque hospitium, neque fœdus amicitia causa factum
habemus, si quid ex nostro ad eos peruenierit, illorum sit, &
liber homo noster ab eis captus sit seruus eorum. Idemque
est, si ab illis ad nos aliquid peruenierit. Prætermitto, Vi-
pianum Germanos & Parthos appellare hostes, quia vici-
ni. Neque enim responsio forte deesset contradicen-
tibus. Sufficit nobis captiuitatis & postliminii ius apud
Romanos huic præcipue iuri inniti, quod barbaricum
atque efferum vocent aliqui; nos deplorandum dice-
mus, quod stante hac gentium conditione temperari
quidem per pacta, mutari vero in totum non possit.
Est & in Solonis lege veteri, quam Gaius retulit l. 4. ff. Solon Hob-
de Colleg. & Colleg. τῶν ἐπὶ λείαν ἐρχομένων seu οἰχομένων besianus.

prædæ causa coeuntium societas rata habita, licet hic
obloquatur Salmasius (d). Putat enim is lectionem,
circumferri mendosissimam, scribendumque potius ἢ
ἐἰς καπηλείαν ἐρχόμενοι, ἢ ἐἰς ἐμπορίαν, qui societatem con-
traxerunt, coctionaturæ gratia, aut mercaturæ. At si quæ-
ras cur vrat, secetque hunc locum Salmasius, non MS.
ille affert, quod in his necessarium arbitramur, sed con-
iecturam ventō leuiorem. Ἐπὶ λείαν, inquit, ad prædam,
quasi vllæ societates ad prædandum in commune coire um-
quam iure bono potuerint, ferri prorsus non quit. At enim
vero an Salmasius, quæ attulimus, non legit? an non
confiderauit collecta a Grotio? [e] an vetustum adeo
est mendum, vt iam in Basilicorum Græca interpreta-
tione sit retentum? Latinus fateor legis Solonis inter-
pres verba alio detorsit, quod absurdum atque falsum
puta-

Salmasii
critis.

Reiscitur a putaret probari ista latrocinia. Rectius Wiffembachi-
 Wissenbachio. tus ad tit. ff. de colleg. & corpor. §. 13. Ac impunita quondam
 latrocinia, nec ullam propterea infamia notam inultam fuisse, litteris proditum. Id inde ortum est, quod regula illa
 iuris naturalis cognationem inter homines quamdam esse a
 natura, ac proinde nefas esse, alterum ab altero ledi, ut o-
 lim ante diluuium, ita rursus aliquo post diluuium tempore
 malis moribus esset obliterata, ita ut latrocinari & preda-
 agere in externos nullo bello indicto, pro licito haberetur:
 quod *ἐκνομον* vocat Epiphanius. Hinc illa apud Home-
 rum, an predones elis? amica interrogatio; & in Solonis
 lege veteri collegia *ἐπὶ λέαν ἀχωμένων*, quippe ut Iustinus
 ait Lib. XLIII. ad Tarquini tempora latrocinium maris glo-
 ria habebatur, ut temere Salmatius Lib. I. de usur. cap. 12.
 p. 336. & in miscellan. defens. c. 4 pro *ἡ λέαν* in d. l. ult.
 scripsisse existimem *ἢ εἰς παπλείαν*. Nec melior scriptu-
 ra, ut ipse agnouit Salmatius, quam excogitauit erudi-
 tus ad leges Atticas scriptor *ἐπὶ λέον*, quasi ad trumen-
 tum. Nam *λέον* Græce nusquam pro frumento legi-
 tur, sed & seges frumenti ferax τὸ σιτοφόρον χωρίον quod
 & *λήιον* dicitur. Interim non curamus illa quæ Puten-
 dorffius adiicit, pudere propemodum homines debere cultos
 pactum inire, cuius capita nihil aliud contineant, quam ne
 simpliciter ac directe ius naturæ violetur, quasi citra illud
 pactum non satis quis officii sit memor futurus. Pudeat ho-
 mines, pudeat quicumque naturæ rapacis, turbulen-
 tæque, sed ita tamen est illa; nihilominus fiunt eiusmodi
 pacta, nullaque fere gens est alteri contigua, quæ ra-
 ti non prospiciat sibi conuentione, manifesto indicio,
 pacem inter populos ac nationes infidam videri, immo
 potius nullam.

d) Lib. I. cap. XII. p. 336.

e) Lib. II. de I. B. & P. cap. XV. §. 5.

§. XL.

His ea ratione ventilatis, facile nunc quoque de De metu
 cidi posse arbitramur, quid metus crescentis potentiae crescentis
 suadeat, inculcetque. In ciuitate non diffiteor pericu-
 lum praesens requiritur, & quasi in puncto, non sine a-
 liqua tamen latitudine, vti limitat Grotius. Qui me In ciuitate
 tum qualemcumque ad ius occupandae interfectionis, metus praesens
 aut solitariae pugnae admittunt, tallunt, tallunturque. requi-
 ritur.
 Sub imperio insignis illa Gellii sententia locum habet:

*Gladiatori composito ad pugnandum pugnae haec propolita
 fors est, aut occidere si occupauerit, aut occumbere, si cessa-
 uerit. Hominum autem vita non tam iniquis, neque tam in-
 domitis necessitatibus circumscripta est, ut idcirco prior in-
 iuriam facere debeas, quam nisi feceris pati possis.* Praetor
 actionem in republica dabat Romana, etiamsi metus al-
 legaretur; & vis facta diceretur, quod concipi vix que-
 at, eo audaciae quempiam esse prorupturum, vt cum a troni con-
 violentia recesserint homines, gladiosque micantes esserit?
 magistratuum animaduernerint, nihilominus latrocinii
 operam sit daturus, aut adhibiturus violentiam, tot le-
 gibus, poenisque proscriptam. Igitur paullisper audie-
 bat agentem, deinde vero furore comperto, impetuque
 quem praesumere non poterat, ad liquidum perducto,
 detectoque, exceptionem iure dabat, vt elideret homi-
 nis temeraria consilia, iniustasque petitiones nullo mo-
 do in ciuitate, tranquillitatis ac pacis sede, ferendas.

§. XLI.

Enimuero iure gentium aliter tradendum est, do- In statu na-
 cendumque. Haec inuicem metuunt, hostesque sunt, turali me-
 nec cessant a tumultibus, abstinentque manus, nisi ubi tus crescen-
 virium aequalitas quamuis in officio retinet, ne expan- tis poten-
 tietur, tia sufficit.

40 STATVS NATVR. HOBBS. IN CORP. I. C.
tietur, rapiat oppugnet, opprimat. Facitaque aliquam
proflire ex æquilibrio, & crescere & augeri in immen-
sum, an ad illam potentiam imminuendam non licebit
iure naturæ seu gentium arma sumere, aut impedire a-
lio modo, obnitique, ne tibi noceat, pessundetque po-
pulum, iugo sui principis adfuetum, non adfuetacien-
dum servituti alterius? Nondum nocuit, occinis, ne-
que nocebit torte, futurum in incerto adhuc est: quis
tibi sic timere permisit? ait *Vibius Crispus* apud *Quintili-*
anum:

*Incerta hæc si tu postulas
Ratione certa facere, nihilo plus agas,
Quam si des operam, ut cum ratione insanias.*

Videamus, quæso, an cum ratione insaniamus; aut illi a
iustitiæ, honestatisque tramite deflectant, qui a te dissen-
tiant. An enim expectandum credis Principibus, nul-
lius superioris auxilio stipatis, donec ingruat hostis, &
quadrupedante sonitu quariat vngula campum? Non
obligamur in libertate natura præsentem vim suspen-
so animo opperiri. Iustus hic metus est. Potest po-
tentior nocere, vult nocere. Ea hominis natura est,
quam partim experientia comprobavit, partim omni-
um gentium loquuntur exempla, & tu Philosophum
agis acrem, ac præcisione subtili tibi censēs blandien-
dum, cum interim contrarium videas, sentiasque quo-
tidie, licet nulla rerum præteritarum ex historiis tibi no-
ticia adfulgeret. Dabo pro tuo alium ex antiquitate
flosculum:

Possit nocere sat est.

Quodque potest alios perdere, perdere prior.

*Aiunt iuris interpretes, melius esse intacta iura servare,
quam*

quam post quærere medicinam. Non avaritia, non crudelitas modum nouit. Perpendat velim illa Petronii:

--- Si quis linus abditus ultra,

Si qua foret tellus fuluum que mitteret aurum,

Hostis erat.

Phaleris vero ornata admodum oratio est: grauissimum esse peccatum mei similem, Dei effigiem, eodem mecum ortum sanguine, quem seruare imperat ratio, exigit pietas, officium postulat, ipsum perdere cruentoque modo aggredi. Neque enim illa quisquam negat; in hoc consentiunt omnes, sine causa effundi sanguinem non posse; sed quæritur, num metus potentia nimis crescentis non sit causa prægnans, sufficiens, vrgens. Sane si aliquis ostenderet, omnis generis vina Hungaricum, Hispanum, Rhænanum, Græcum, Italicum &c. calefacere, concedendum credo foret, vina omnia calefacere, donec ostenderetur aliquod, quod nullum in sanguine cieret æstum motumque. Ita cum nullum potentia alicuius magnæ exemplum suppetat, quæ non ulterius & longius quam par erat, sit vagata, stateramque transilierit, & contiguas infirmiores gentes deglutiuerit, non absurdi certe sumus, si in vniuersum concludamus, metum adfurgentis potentia non extra iusti belli causas esse ponendum; vsque dum contrariis exemplis demonstraerit alter, bonitatem, amorem, studiumque pacis in potentiorum animis reperiri, atque regnare. Recte Arionisus ad Cæsarem (f), debere se suspicari simulata Cæsarem amicitia, quod exercitum in Gallia habeat, sui opprimendi causa habere. Quod nisi decedat, aut exercitum deducat ex his regionibus, sese illum non pro amico, sed pro hoste habiturum. Quis enim non arbitraretur, re-

Potentes
turbant,
aut statim.

F

motio-

motiore vicino iam subuerso non deuenturam in secalamitatem? Campani contra Samnites pro Sidicinis verbo, re pro se arma ceperunt, idque testantur eorum Legati ad Romanos missi apud Liuium (g). *Quamquam pugnauiamus, aiunt, verbo pro Sidicinis, re pro nobis, cum videremus finitimum populum nefario latrocinio Samnitium peti, & ubi conflagrassent Sidicinos, ad nos traicendum illud incendium.* Samnites vero adnotante eodem Liuius, *quia viribus plus poterant inimicum ferrum strinxere.*

f) De Bell. Gall. Lib. I. cap. 44.

g) Lib. VII. cap. 30.

§. XLII.

Aut aliquid quando.

Sed fingas licet Alexandrum, quem tibi proponis, potentem non oppugnaturum esse vicinos infirmiores, non oppressurum imbecilles, eumque exuisse animum huic hominum generi alias insidentem ac proprium, quis quæso populum ei vicinum redditurus est certum, posteros in eadem tranquillitate ac intentione esse perfituros, alienos a bellis, insidiis, & vafra mentis? Prudentia in futurum prospicit; sapiens Themistocles de rebus, quæ euenire & possunt, & solent, callidissime coniicit. Post ruptum æquilibrium sero demum sapient Phryges, suoque malo sentiunt, quam ineptum sit negligere incendium, cum proximus ardet Vcalegon, aut parui pendere pondus alteri accedens, oppressurumque reliquos. Distinctionem quam Grotius (h) aliique hic inculcant inter utilitatem & honestatem, inter prudentiam & iustitiam nullius puto esse momenti. Quod enim vere vtile est, simul quoque censeretur debet honestum, quod veræ prudentiæ laudem meretur, a iustitia non potest esse alienum. Potentes coercere intra terminos, non huic tantum & in indiuiduo, vt loquuntur,

Vtilitas & honestas an hic differant?

tur, vtile est, sed omnibus omnino populis, ne opes immodice, atque nerui ad perniciem eorum applicentur. Illud vero plane videtur absonum precari & obtestari illos, quorum pollentia est suspecta, ne noceant. Frustra sane preces ad leonem diriges, ne voret, rapiat, atque viribus suis vtatur. Terruerunt iam ita mortalium pectora vestigia validiorum Principum, ne amplius possint adhibere fidem illis, licet facunda oratione inspirare somnum intendant minus valentibus. In vanum itaque laborarunt alii, vt indicia ponerent clara ex quibus constet pateatque, quando ex alterius opibus immineat periculum. Imminet namque semper: turbas dant potentiores sine intermissione.

h) De I. B. & P. lib. II. cap. I. §. XVII.

§. XLIII.

Nec exhaurit rem, quod afferunt. Cautionem sumi debere innoxiam: non esse quidem ab ratione alienum, vt quilibet se muniat aduersus incertos metus, sed De cautio-
ne innoxia
iudicium. Edisseras potius velim quid per illa intelligas munimenta? An tu existimas alterum potentiorum illas munitiones, foedera, coitiones passurum æquo animo? Si quid conicio, oppugnare certe incipiet, & ita habebis bellum, quod horres. In hoc Galliæ Rex semper obtinuit primas, quod reliquæ in Europa gentes sese quidem munierunt pactationibus aduersus inualescentes eius opes: ille autem vel initio eas subruit, vel post aliquam temporis intercapedinem conclusa foedera dissipauit, singulos pugnantes vincendo proculcandoque. Deinde a falso propius abest, metus esse incertos. Ostendimus iam contrarium, & experimur quotidie diuersum, vt omittam in præsentia, valde eum simplicem fore censendum, qui dum potest in fauili-

44 STATVS NATVR. HOBES. IN CORP. I. C. &c.
lis exstinguere nocituras scintillas, & auertere vulnus, de-
sperata demum caussa, cum iam furit cœtus ignis, aut in-
flicta plaga ad præcordia serpit, ad consilia salubria ap-
pelleret animum.

§. XLIV.

An idem
obtineat
in Christia-
nis?

Vnum restat argumentum, quod amicus proposuit
amice, quodque subruendum credimus leniter, ne mane-
at scrupulus, vratque bonam mentem. Fateor, scripsit,
aduersus nationes efferas, barbarasque valituras tuas ra-
tiones: in mediis Christianorum populis non valebunt.
Imbiberunt illi tot sacra morum præcepta, agnoscuntque,
vt tam ferox illis adscribi nequeat animus, tamque ne-
fanda consilia attribui illis possint nequaquam. Optime
inquam, si probatum foret, homines, atque eos etiam, qui
in excelsa ætatem agunt viuere secundum sana, quæ audi-
unt, noruntque principia, non autem secundum suos af-
fectus, atque cupiditates. Hoc quamprimum ostenda-
tur, victas dabimus manus, reuocaturi dicta, mutaturi a-
nimum, commendaturique ea, quæ Grotius, & cum eo
sentientes largiter inculcarunt. Homines affectibus du-
cuntur, Principes sunt homines, regunturque ab illis, in
quibus tumescunt cupiditas, regnatque appetitio, a vi
sibi præsidium quæsitura, & plus vitra nullo non tempo-
re anhelans, & anhelatura. Quod iniuriosum futurum
Regibus dici non debet, nisi iniuriosum itidem existimes,
eos appellari homines. Tibi si alia fideat opinio, retine,
& bonos, meliores, immo optimos finge homines.

Scripsimus quod videmus, audimus, sentimus:
tu scribas teneasque, quod nemo experi-
tur, & videt.

T A N T V M.

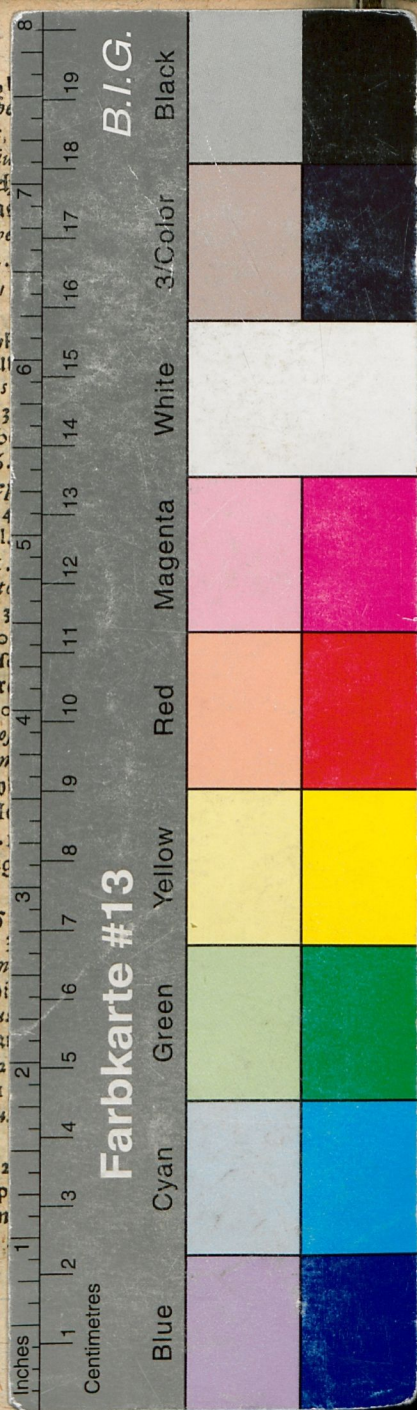
Halle, Diss., 1706 (A/K)

ULB Halle
001 508 016

3

Sb.

1703. 1706 700 13

Q. D. B. V.

STATVS NATVRALIS HOBBSII

IN CORPORE IVR. CIV.

DEFENSVS ET DEFENDENDVS,

Occasione L. 5. de Inst. § 1.

Quem

IN REGIA ACADEMIA FRIDERICIANA
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO VVILHELMO,

PRINCIPE BORVSSIÆ, MARCHIONE BRANDENB.
DVCAVS MAGDEB. GVBERNAT. &c &c.

PRAESIDE

NICOLAO HIERONYMO
GVNDLINGIO,
I.V.D.&P.P.

ad d. V. Maii A. M DCC VI. H. L. Q. C.

Publico Eryditorum examini subijciat

GEORGIVS CAROLVS Goldamer
a Kirchensittenbach.

HALÆ, Typis CHRISTOPH. ANDRÆ ZEITLERI, Acad. Typ.